

Natuurtoets Enecoterrein Zeist

28 november 2012

Natuurtoets Enecoterrein Zeist

**Onderzoek naar beschermde natuurwaarden in het kader van de
Flora- en faunawet**

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Enecoterrein Zeist
Opdrachtgever	Stichting De Seyster Veste
Projectleider	drs. F. (Frank) Aarts
Auteur	M. (Maikel) Aragon van den Broeke MSc
Tweede lezer	drs. F. (Frank) Aarts
Uitvoering veldwerk	J.J.H. Reimerink, M. Aragon van den Broeke, V.J. Wisgerhof, J. Lidster, B. Rijksen
Projectnummer	1207785
Aantal pagina's	24 (exclusief bijlagen)
Datum	28 november 2012
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-1207785XAB-agv-V01-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding en doel	9
1.2 Natuurwetgeving.....	9
1.3 Onderzoeksmethode	10
1.3.1 Tauw en Netwerk Groene bureaus	11
1.4 Leeswijzer	11
2 Locatie, ontwikkeling en soorten	12
2.1 Huidige situatie	12
2.2 Beoogde ontwikkeling	13
2.3 Verwachte soorten	13
2.3.1 Flora.....	14
2.3.2 Grondgebonden zoogdieren	14
2.3.3 Vleermuizen	14
2.3.4 Vogels	15
2.3.5 Amfibieën en Reptielen.....	16
2.3.6 Vissen	16
2.3.7 Ongewervelden.....	16
2.4 Samenvatting tabel 2- en 3-soorten.....	17
3 Toetsing Flora- en faunawet	18
3.1 Inleiding	18
3.2 Overzicht mogelijke effecten.....	18
3.3 Toetsing aanwezige soorten	19
3.3.1 Vleermuizen	19
3.3.2 Vogels	20
3.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet.....	20
4 Conclusies.....	22
5 Bronnen	23
5.1 Literatuur.....	23
5.2 Internetbronnen	24

Bijlage(n)

- 1 Overzichtskaart
- 2 Toelichting Flora- en faunawet
- 3 Soortgericht onderzoek 2012

1 Inleiding

Dit rapport beschrijft een effectbeoordeling van de beoogde ontwikkeling op het Enecoterrein in het kader van de Flora- en faunawet. In dit hoofdstuk wordt belangrijke informatie over de aanleiding en voorgeschiedenis van de natuurtoets, de relevante wetgeving en de onderzoeksmethoden beschreven.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van Stichting De Seyster Veste heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de herontwikkeling van het Enecoterrein aan de Steynlaan in Zeist. Al in 2008 is door Tauw, voor hetzelfde plangebied, een oriënterende natuurtoets uitgevoerd [Tauw, 2008]. Op basis van de conclusies uit deze rapportage is in 2012 soortgericht onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. In vergelijking met de situatie in 2008 is de natuurwetgeving op een aantal relevante punten gewijzigd, waardoor gelijktijdig ook soortgericht onderzoek naar de Huismus en Gierzwaluw uitgevoerd is.

In deze rapportage is de natuurtoets uit 2008 geactualiseerd en zijn tevens de resultaten van het soortgericht onderzoek uit 2012 verwerkt. Er wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkeling zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

1.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende

beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). De NB-wet beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de NB-wet noodzakelijk. Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan een gebied dat is aangewezen als Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Oostelijke Vechtplassen') ligt op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied. Gezien de lokale aard van de werkzaamheden en de grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, worden negatieve effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten. Toetsing van de beoogde ontwikkeling aan de Natuurbeschermingswet 1998 is hierdoor niet noodzakelijk.

In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* (EHS) vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen. Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan een gebied dat is aangewezen als EHS-gebied. Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als EHS is gelegen ten zuidoosten van het plangebied (op ruim 500 meter afstand). Gezien de lokale aard van de werkzaamheden en de afstand tot gebieden die zijn aangemerkt als Ecologische Hoofdstructuur, worden negatieve effecten op EHS-gebieden uitgesloten. Derhalve vindt ook geen toetsing aan de EHS plaats.

Samengevat is in deze rapportage, in het kader van de natuurbeschermingswetgeving alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

Een overzicht van beschermde natuurgebieden in de omgeving van het plangebied is opgenomen in bijlage 1. Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 2.

1.3 Onderzoeksmethode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Een oriënterend veldbezoek op 7 juli 2008 (en nogmaals ter actualisatie in 2012)

Het oriënterende veldbezoek is erop gericht te controleren in hoeverre soorten, waarvan op basis van literatuurgegevens wordt aangenomen dat deze aanwezig kunnen zijn, daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten, verspreidingsgegevens en deskundigenoordeel is inzichtelijk gemaakt welke (strikt) beschermde soorten daadwerkelijk in of nabij het plangebied verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van recente inventarisaties (zie paragraaf 2.3).

Vervolgens is op basis van de conclusies uit de oude natuurtoets [Tauw, 2008], de actualisatie daarvan en de in 2009 veranderde wetgeving op het gebied van vogels soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid en het gebruik van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen in het plangebied. De beoogde ontwikkeling is vervolgens (in hoofdstuk 3) getoetst op de (strikt) beschermde soorten die in het plangebied zijn aangetroffen.

1.3.1 Tauw en Netwerk Groene bureaus

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied, de beoogde ontwikkeling en de actuele natuurwaarden in het gebied op basis van verspreidingsgegevens en de oriënterende veldbezoeken. In hoofdstuk 3 volgt een beschrijving van de mogelijke effecten die de beoogde ontwikkeling heeft op beschermde soorten (de toetsing). In dit hoofdstuk worden de resultaten van het soortgericht onderzoek uit 2012 verwerkt. De uitwerking van deze soortgerichte onderzoeken is te vinden in bijlage 3 van dit rapport. Hoofdstuk 4 bevat de conclusies van het onderzoek naar beschermde flora en fauna. Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in de literatuurlijst in hoofdstuk 5.

2 Locatie, ontwikkeling en soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van het plangebied. Ook worden de beschermde soorten beschreven die op basis van verspreidingsgegevens, oriënterende veldbezoeken en deskundigenoordeel worden verwacht in de huidige situatie.

2.1 Huidige situatie

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied is gelegen in kilometerhok 145-455.

Onderstaande figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied en kilometerhokken weer.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied in Zeist (globaal begrensd door de rode contour)

Het plangebied bestaat op dit moment uit enkele (kantoor)gebouwen en een binnenplaats. De kantoorgebouwen worden tijdelijk bewoond en/of gebruikt voor verschillende kleinschalige doeleinden. De binnenplaats is geheel bestraat met uitzondering van tien iepen en een kleine plantenborder met enkele cultivars. Onderstaande figuur 2.2 geeft een indicatie van de binnenplaats van het plangebied, dat vrijwel volledig is omsloten door bebouwing.

Figuur 2.2 Indicatief overzicht plangebied. Foto's genomen in de zomer van 2008, maar de planlocatie is nog steeds onveranderd

2.2 Beoogde ontwikkeling

Het Enecoterrein vormt een onderdeel van het voormalige gasfabrieksterrein van Zeist. Ruim een eeuw geleden is op dit terrein een gasfabriek gebouwd. In de loop van de jaren is de fabriek uitgebreid, verbouwd en zijn er kantoren op het terrein bijgebouwd. Met het vertrek van energieleverancier Eneco van het terrein zijn de gebouwen leeg komen te staan.

Stichting De Seyster Veste is voornemens om het Enecoterrein te herontwikkelen en nieuw leven in te blazen. Hiertoe dient de huidige bebouwing gesloopt te worden zodat het gebied bouwrijp gemaakt en heringericht kan worden.

2.3 Verwachte soorten

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (algemeen), tabel 2-soorten (beschermde) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Deze soorten worden in dit rapport daarom niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de verwachte en mogelijk aanwezige, door de Flora- en faunawet beschermde, soorten in en nabij het plangebied beschreven. Op basis van verschillende

literatuurbronnen en expert judgement is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied (kunnen) voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een overzicht gegeven van alle (strikt) beschermde soorten die daadwerkelijk in of nabij het plangebied verwacht worden.

2.3.1 Flora

Het plangebied bestaat uit bebouwing met een binnenplaats. De binnenplaats is geheel bestraat met uitzondering van tien iepen en een kleine plantenborder met cultivars als Vlinderstruik en Bamboe. In de bestrating zijn enkele algemene kruiden aanwezig als Biggenkruid, Paardenstaart en Varkensgras. Vastgesteld is dat er, gezien het sterk versteende perceel, geen geschikt biotoop voor (strikt) beschermde vaatplanten in het plangebied aanwezig is. De aanwezigheid van beschermde (vaat)planten die zijn opgenomen in tabel 2 en/of 3 van de Flora- en faunawet wordt dan ook op voorhand uitgesloten. Ook de aanwezigheid van beschermde muurplanten wordt uitgesloten vanwege het ontbreken van vochtige, kalkrijke en beschaduwde locaties.

2.3.2 Grondgebonden zoogdieren

De binnenplaats van het terrein biedt op geen enkele manier mogelijkheden voor (beschermde) grondgebonden zoogdiersoorten om zich te vestigen of te foerageren. In het plangebied is de aanwezigheid van (strikt) beschermde grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in tabel 2 en/of 3 van de Flora- en faunawet uitgesloten. Effecten op beschermde grondgebonden zoogdieren als gevolg van de beoogde ingreep worden daarom ook uitgesloten.

2.3.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet en zijn daardoor strikt beschermd.

Op basis van verspreidingsgegevens [Limpens *et al.*, 1997; www.zoogdieratlas.nl] en het oriënterend veldbezoek worden de volgende vleermuissoorten in of nabij het plangebied verwacht: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis.

De aanwezige bebouwing bevat op enkele plaatsen kleine openingen (stootvoegen) in de spouwmuur die wellicht als verblijfplaats gebruikt kunnen worden door gebouwbewonende vleermuizen zoals de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Geschikt biotoop voor (verblijfplaatsen van) de Gewone grootoorvleermuis is nauwelijks aanwezig. Mogelijk dat het plangebied nog wel als (tijdelijke) zomerverblijfplaats of paarplaats gebruikt kan worden, maar de aanwezigheid van kraam- en winterverblijven van de Gewone grootoorvleermuis wordt vanwege het ontbreken van geschikt biotoop op voorhand uitgesloten. De Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis (en in mindere mate de Laatvlieger

vanwege de locatie van het plangebied midden in de stad) kunnen de spouwmuren in het plangebied gebruiken als zomer- en kraamverblijf in de zomermaanden, maar ook in het najaar als paar- en/of winterverblijfplaats.

Door het ontbreken van geschikte (grote) bomen met holten en/of scheuren kan de aanwezigheid van alle typen verblijfplaatsen (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijf) voor boombewonende vleermuissoorten zoals de Rosse vleermuis en Watervleermuis op voorhand worden uitgesloten.

Gezien het sterk versteende karakter van het plangebied wordt de aanwezigheid van (belangrijk) foerageergebied voor vleermuizen op voorhand uitgesloten. Wel kunnen de lijnvormige structuren van de bebouwing dienen als vliegroute (oriëntatiepunt) voor Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. De aanwezigheid van vliegroutes of foerageergebieden van de Rosse vleermuis en Watervleermuis kan echter op voorhand al worden uitgesloten. Deze boombewonende soorten kunnen geen verblijfplaats hebben in het plangebied en de kans dat deze soorten gebruik maken van een vliegroute langs bebouwing is vrijwel nul [Limpens *et al.*, 2004].

2.3.4 Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status¹: alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. De broedperiode loopt grofweg van half maart tot half juli, maar ook buiten deze periode zijn in gebruik zijnde nesten en de functionele omgeving hiervan beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd, de zogenaamde categorie 1-4 soorten (zie bijlage 2). Ook is er een aantal vogelsoorten, de zogenaamde categorie 5-soorten (zie bijlage 2), die geen (directe) jaarronde bescherming genieten, maar waarvan inventarisatie wel gewenst is indien de soort kan voorkomen en negatieve effecten kan ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling.

Algemene broedvogels

Het plangebied biedt, door de aanwezigheid van enkele struiken en de iepen op de binnenplaats, geschikte nestplaatsen voor algemene broedvogels, als Merel en Heggenmus. Tijdens de verschillende veldbezoeken in 2012 zijn echter nauwelijks vogels waargenomen in het plangebied. Toch wordt de aanwezigheid van algemene broedvogels niet uitgesloten.

Vogels met een jaarrond beschermde nestlocatie (categorie 1-4)

Het plangebied biedt, zij het in beperkte mate, geschikte elementen voor de Huismus en Gierzwaluw. De aanwezigheid van nesten van overige vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestlocatie in het plangebied wordt op voorhand uitgesloten. De meeste soorten met

¹ Sinds 2009 is de Flora- en faunawet op het gebied van vogels enigszins veranderd. Dit is ook één van de redenen waarom de rapportage van Tauw uit 2008 in deze rapportage geactualiseerd wordt.

een jaarrond beschermde nestlocatie nestelen in elementen (zoals grote bomen) die niet in het plangebied aanwezig zijn.

Vogelsoorten uit categorie 5

Tijdens de verschillende veldbezoeken is vastgesteld dat het plangebied geen geschikte nestplaatsen voor vogelsoorten die zijn opgenomen in categorie 5 herbergt. Ook zijn geen categorie 5-soorten zoals de Koolmees, Pimpelmees en Grote bonte specht daadwerkelijk waargenomen in het plangebied.

2.3.5 Amfibieën en Reptielen

Het plangebied biedt op geen enkele manier mogelijkheden voor (beschermde) amfibieën en reptielen om zich te vestigen of te foerageren. De aanwezigheid van beide soortgroepen wordt uitgesloten. Daardoor worden negatieve effecten op beschermde individuen als gevolg van de beoogde ingreep uitgesloten.

2.3.6 Vissen

Het plangebied bevat geen oppervlaktewater, waardoor de aanwezigheid van en effecten op vissen uitgesloten wordt.

2.3.7 Ongewervelden

Diverse dagvlinders, libellen en andere ongewervelden hebben een door de Flora- en faunawet beschermde status. In of nabij het plangebied worden echter, vanwege het ontbreken van geschikt biotoop, geen beschermde exemplaren verwacht. Hoewel voor vlinders of libellen nooit volledig uit te sluiten is dat een beschermd exemplaar zich in of nabij het plangebied ophoudt, zal er gezien de omvang en het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, geen negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders, libellen of andere ongewervelden optreden.

2.4 Samenvatting tabel 2- en 3-soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterend veldbezoek zijn in de onderstaande tabel 2.1 de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn alleen de zwaarder beschermde soorten opgenomen (tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt, zijn niet genoemd. Rode Lijst soorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 2.1 Beschermde soorten (tabel 2/3) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoeken en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied aanwezig kunnen zijn

Soortgroep	Verwachte soorten
Flora	<i>Geen tabel 2- en/of 3-soorten verwacht</i>
Grondgebonden zoogdieren	<i>Geen tabel 2- en/of 3-soorten verwacht</i>
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis (allen tabel 3)
Broedvogels (algemeen)	Meerdere soorten
Vogels met vaste nestlocatie (categorie 1-4)	Huismus en Gierzwaluw (beiden categorie 2)
Vogels met vaste nestlocatie (categorie 5)	<i>Geen soorten verwacht</i>
Reptielen	<i>Geen tabel 2- en/of 3-soorten verwacht</i>
Amfibieën	<i>Geen tabel 2- en/of 3-soorten verwacht</i>
Vissen	<i>Geen tabel 2- en/of 3-soorten verwacht</i>
Ongewervelden	<i>Geen tabel 2- en/of 3-soorten verwacht</i>

3 Toetsing Flora- en faunawet

De beoogde ontwikkeling op het Enecoterrein in Zeist kan gevolgen hebben voor beschermde soorten. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag: in welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en is hiervoor een ontheffing van die wet noodzakelijk?

3.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. In deze wet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten:

- Tabel 1-soorten: de meest algemene soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten (bijlage IV) en een selectie van ernstig bedreigde soorten

Van deze soorten mag de zogenaamde 'gunstige staat van instandhouding' niet worden geschaad. Daarnaast kent de wet een zorgplicht. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 2. Hieraan is ook een gedetailleerde beschrijving toegevoegd betreffende de bescherming van de soortgroep vogels, die bescherming genieten buiten de drie bovengenoemde tabellen om.

3.2 Overzicht mogelijke effecten

De beoogde sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden in het plangebied hebben een mogelijk (negatief) effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken in tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. De volgende invloeden die effecten kunnen veroorzaken worden op voorhand verwacht:

Tijdelijke invloeden:

- Geluid bij sloop- en grondwerkzaamheden
- Verlichting
- Trillingen
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

Permanente invloeden:

- Kap van de iepen
- Verwijderen van vegetatie / struweel
- Sloop van de bebouwing
- Een permanente toename van verlichting in het plangebied

3.3 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven dat een aantal dier- en plantensoorten kan voorkomen in het plangebied. Negatieve effecten op deze soorten konden daardoor (nog) niet met zekerheid uitgesloten worden. In deze paragraaf is getoetst of de beoogde ontwikkeling daadwerkelijk een effect heeft op de verwachte beschermde soort(en).

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van de oriënterende veldbezoeken en/of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aan- of afwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn. De (strikte) beschermde soorten die kunnen voorkomen in het plangebied staan weergegeven in tabel 2.1. In dit hoofdstuk zijn tevens de resultaten van het soortgericht onderzoek uit 2012 verwerkt. Onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van en gebruik door vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen.

3.3.1 Vleermuizen

Op basis van hoofdstuk 2, paragraaf 2.3.3, kunnen verschillende vleermuissoorten gebruik maken van het plangebied, te weten de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis. Het gebied biedt nauwelijks foerageermogelijkheden, maar spleten in de bebouwing, ruimtes achter muur- of dakbeschot en holtes in (spouw)muren kunnen door deze gebouwbewonende vleermuizen gebruikt worden als verblijfplaats (verschillende typen verblijfplaatsen). Zeer kleine gaatjes, zoals open stootvoegen in muren, kunnen hierbij al voldoende ruimte bieden aan vleermuizen.

Bij de sloop van de bebouwing verdwijnen dus (mogelijke) verblijfslocaties. Aantasting van (essentiële onderdelen van) het leefgebied van vleermuizen is in het kader van de Flora- en faunawet verboden. Nader onderzoek naar het gebruik door en aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied is noodzakelijk en ook daadwerkelijk uitgevoerd in 2012. Tijdens de vleermuizeninventarisatie is de aanwezigheid van verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden in kaart gebracht. De vleermuizeninventarisatie heeft plaatsgevonden van april tot en met begin oktober 2012 (in de actieve periode van vleermuizen). De opzet en resultaten van dit onderzoek zijn in bijlage 3 beschreven.

Samengevat zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in het plangebied. Ook belangrijke foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn niet in het plangebied aanwezig. Op basis van deze resultaten worden negatieve effecten op vleermuizen, veroorzaakt door de beoogde ontwikkeling in het plangebied, met zekerheid uitgesloten. De beoogde ontwikkeling kan doorgang vinden zonder rekening te hoeven houden met vleermuizen.

3.3.2 Vogels

Algemene broedvogels

De beoogde werkzaamheden tasten mogelijk nestlocaties van algemene broedvogels in het plangebied aan. Verwijderen van de aanwezige iepen en struiken dient gezien te worden als een voor vogels versturende activiteit. Om verstoring te voorkomen dienen deze activiteiten buiten het vogelbroedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met half juli (exacte data soortafhankelijk), maar ook buiten het broedseizoen zijn in gebruik zijnde nesten en de functionele omgeving beschermd.

Vogels met een jaarrond beschermde nestlocatie (categorie 1-4)

Op basis van hoofdstuk 2, paragraaf 2.3.4, kan de aanwezigheid van de Huismus en Gierzwaluw in de bebouwing in het plangebied niet worden uitgesloten. Bij de sloop van de bebouwing verdwijnen dus (mogelijke) nestlocaties. Aantasting van deze nestlocaties en de functionele leefomgeving van de Huismus en Gierzwaluw is in het kader van de Flora- en faunawet verboden. Nader onderzoek naar het gebruik door en aanwezigheid van huismussen en gierzwaluwen in het plangebied is noodzakelijk en ook daadwerkelijk uitgevoerd in 2012. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden van april tot en met juli 2012. De opzet en resultaten van dit onderzoek zijn in bijlage 3 beschreven.

Samengevat zijn geen nestlocaties van huismussen en gierzwaluwen aangetroffen in het plangebied. Ook is het plangebied geen onderdeel van de functionele leefomgeving van deze soorten. Op basis van deze resultaten worden negatieve effecten op huismussen en gierzwaluwen, veroorzaakt door de beoogde ontwikkeling in het plangebied, met zekerheid uitgesloten. De beoogde ontwikkeling kan doorgang vinden zonder rekening te hoeven houden met deze soorten.

3.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In de onderstaande tabel 3.1 zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de beoogde ingreep.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Tabel 3.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2 en/of 3) die mogelijk geschaad worden door de beoogde ontwikkeling in het plangebied

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Grondgebonden zoogdieren	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vleermuizen**	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels (algemeen)	Meerdere soorten	Artikel 11
Vogels met vaste nestlocatie (categorie 1-4)**	<i>Geen (aantasting van) categorie 1-4-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vogels met vaste nestlocatie (categorie 5)	<i>Geen (aantasting van) categorie 5-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Reptielen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vissen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Ongewervelden	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

** Nader onderzoek naar de aanwezigheid van en gebruik door deze soortgroepen is in 2012 uitgevoerd. Hierbij zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Vervolgstappen

Toetsing van de beoogde ontwikkeling aan door de Flora- en faunawet beschermde natuurwaarden laat zien dat er, met uitzondering van algemene broedvogels, geen soorten of soortgroepen zijn waarvoor een negatief effect verwacht wordt. De aanwezigheid van verblijf- en/of nestlocaties van vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw is in 2012 met zekerheid uitgesloten. Vervolgstappen, in de vorm van een ontheffing van de Flora- en faunawet of het opstellen van een mitigatieplan, zijn daarom niet nodig. Vanuit de Flora- en faunawet gelden, met uitzondering van de zorgplicht en de uitvoering buiten de broedperiode van vogels, geen beperkingen voor de beoogde ontwikkeling. De uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling is daarom reëel.

4 Conclusies

In opdracht van Stichting De Seyster Veste heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de herontwikkeling van het Enecoterrein aan de Steynlaan in Zeist. Op het perceel wordt de huidige bebouwing gesloopt, enkele bomen gekapt en vervolgens wordt het perceel bouwrijp gemaakt voor nieuwbouw.

Al in 2008 is door Tauw, voor hetzelfde plangebied, een oriënterende natuurtoets uitgevoerd. Op basis van de conclusies uit deze rapportage is in 2012 soortgericht onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. In vergelijking met de situatie in 2008 is de natuurwetgeving op een aantal relevante punten gewijzigd, waardoor gelijktijdig ook soortgericht onderzoek naar de Huismus en Gierzwaluw uitgevoerd is.

De wetgeving die van toepassing is, is de Flora- en faunawet.

Op grond van de beschikbare gegevens, de oriënterende veldbezoeken, de soortgerichte onderzoeken en de uitgevoerde toetsing zijn de volgende conclusies getrokken:

- Het verwijderen van de iepen en struiken in het plangebied dient uitgevoerd te worden buiten de broedperiode van vogels. De broedperiode loopt grofweg van half maart tot half juli, maar ook buiten deze periode zijn in gebruik zijnde nesten en de functionele omgeving hiervan beschermd. Indien deze werkzaamheden toch worden uitgevoerd binnen de broedperiode van vogels, dan dient vooraf gecontroleerd te worden in hoeverre er broedgevallen in aanwezig zijn en of deze negatieve effecten ondervinden van de beoogde werkzaamheden
- Overige door de Flora- en faunawet beschermde soorten uit tabel 2 en/of 3, worden niet geschaad door de beoogde ontwikkeling in het plangebied
- Gedurende de werkzaamheden is voor alle in het plangebied aanwezige dier- en plantensoorten de zorgplicht van kracht. Er is geen ontheffing nodig voor de mogelijk aanwezige tabel 1-soorten

5 Bronnen

5.1 Literatuur

[Bergmans, W. en A. Zuiderwijk, 1986]

Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen. Vijfde herpetogeografisch Verslag. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging en Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde "Lacerta". Uitgave Bibliotheek KNNV nr. 39. ISSN 0169-5355.

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]

De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]

Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[van Dijk A.J. & Boele A., 2011]

Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

[Dijkstra, K. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]

De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[van Emmerik, W.A.M. en H.W. de Nie, 2005]

De zoetwatervissen van Nederland. Ecologisch bekeken. Organisatie ter Verbetering van de binnenvisserij, Nieuwegein.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009]

Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Kleukers, Roy, Erik van Nieukerken, Baudewijn Odé, Luc Willemse en Walter van Wingerden, 2004]

De sprinkhanen en krekels van Nederland (*Orthoptera*). Nationaal Natuurhistorisch Museum KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland. Nederlandse fauna I. ISBN 90-5011-202-1.

[Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]

Atlas van de Nederlandse vleermuizen (2^e druk). Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Limpens, H., Twisk, P., Veenbaas, G., 2004]

Met vleermuizen overweg. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouw, Delft, en Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem. 24 pp.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]

Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Meijden, R. van der, 2005]

Heukels' Flora van Nederland. Uitgeverij Wolters Noordhoff Groningen. 23-ste druk.

[NGB, 2012]

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Gegevensautoriteit Natuur, vleermuisprotocol 2012.

[SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002]

Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[Tauw, 2008]

Natuurtoets Enecoterrein Zeist. 12 september 2008. Kenmerk: R001-4604082BJF-mfv-V02-NL

[Thissen, J.B.M., R.H. Witte van den Bosch, C. Achterberg, D. Bekker, E.T.C. de Bruijckere & V.A.A. Dijkstra, 2009]

Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren VONZ 2008. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.

5.2 Internetbronnen

www.vleermuis.net

www.provincie-utrecht.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.sovon.nl

Bijlage

1

Overzichtskaart

Zeist

- Plangebied
- Ecologische verbindingszone (EHS)
- Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

0 250 500 m

Bijlage

2

Toelichting Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

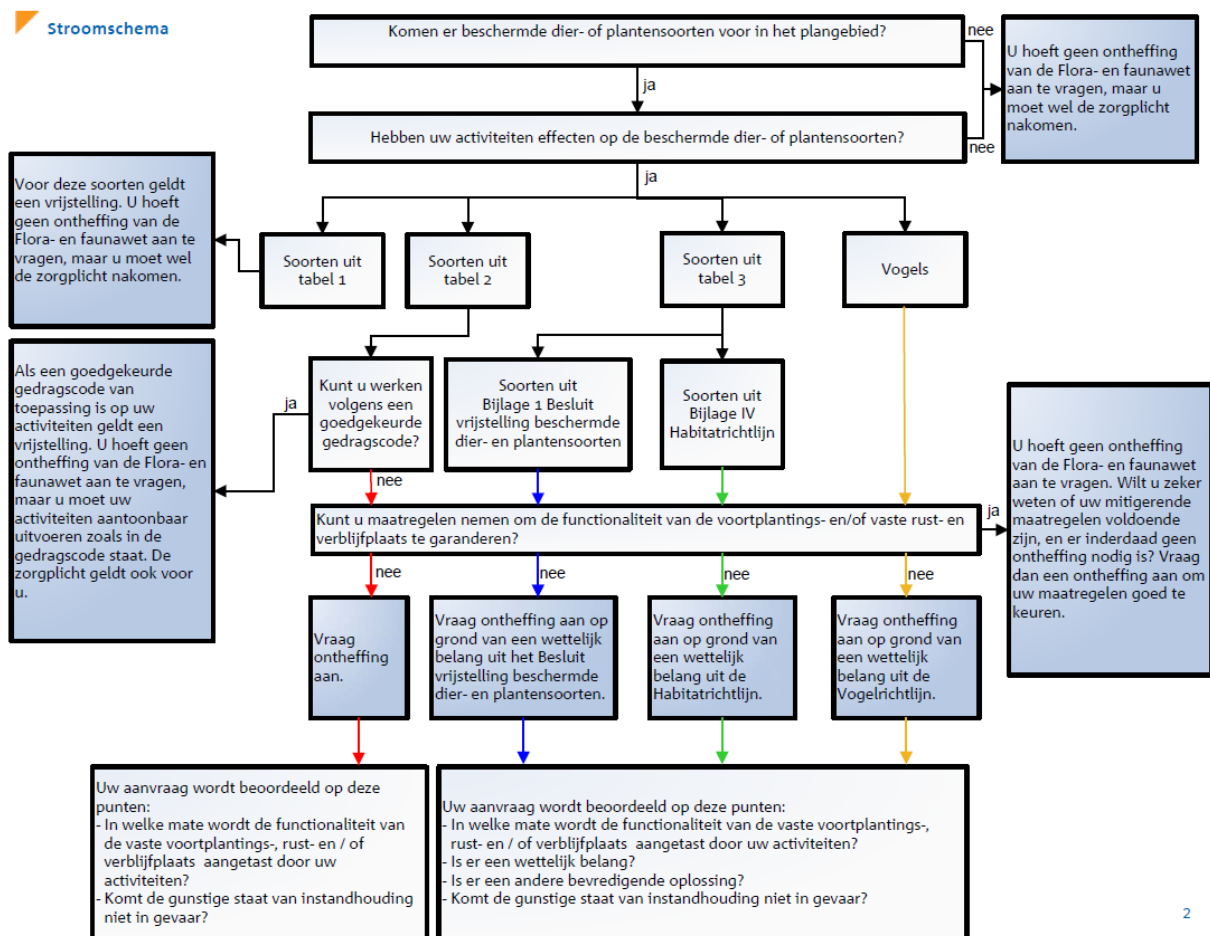
- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt

gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort²

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG
- b) Bescherming van flora en fauna
- c) Veiligheid van het luchtverkeer
- d) Volksgezondheid of openbare veiligheid
- e) Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten
- f) Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren
- g) Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort
- h) Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw
- i) Bestendig gebruik
- j) Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats
- b) Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren
- c) In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten
- d) Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten
- e) Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten

² De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf,*

Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) Volksgezondheid of openbare veiligheid
 - Veiligheid van het luchtverkeer
 - Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren
 - Bescherming van flora en fauna
- b) In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten
- c) Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken".

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alleen beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een

andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.

Bijlage

3

Soortgericht onderzoek 2012

Resultaten soortgericht onderzoek naar vleermuizen, huismus en gierzwaluw op het Enecoterrein in Zeist, 2012

Doelen

Vleermuizeninventarisatie

Het doel van het vleermuizenonderzoek is het vaststellen of het plangebied in Zeist deel uit maakt van de functionele leefomgeving van vleermuizen. Het onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op het vaststellen (dan wel uitsluiten) van vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten. Daarnaast is onderzocht of het plangebied onderdeel is van één of meerdere vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen.

Indien verblijfplaatsen, vliegroutes en/of foerageergebieden aanwezig zijn in het plangebied wordt een beargumenteerde afweging gemaakt of de beoogde ontwikkeling individuen, functionele leefomgeving en/of de staat van instandhouding van één of meerdere soorten beïnvloedt. Uit deze afweging blijkt vervolgens of mitigerende maatregelen getroffen dienen te worden of dat een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is.

Vogelinventarisatie

Tijdens de veldbezoeken voor het vleermuizenonderzoek is tevens onderzocht of de bebouwing in het plangebied gebruikt wordt door de (gebouwbewonende vogelsoorten) Huismus en Gierzwaluw. Er is gezocht naar nestlocaties van deze soorten. Indien jaarrond beschermde nestlocaties worden aangetast, dient een alternatieve broedplaats aangeboden te worden en dient ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Methoden

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek richt zich vooral op de volgende gebouwbewonende soorten: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus [NGB, 2012]. Hierin is de minimale onderzoeksverplichting, om tot een kwalitatief gedegen onderzoek te komen, vastgelegd.

In dit geval zijn vijf veldbezoeken gebracht in de periode april tot en met oktober 2012 (zie tabel B3.1). De veldbezoeken zijn uitgevoerd door twee ervaren ecologen. Dit is noodzakelijk omwille van veiligheid en kwaliteit. De bezoeken zijn verspreid over deze periode, omdat vleermuizen gebruik maken van een netwerk van verblijfplaatsen en jachtgebieden, die in verschillende perioden in het jaar worden gebruikt. Door de bezoeken te spreiden wordt een goed en realistisch beeld verkregen van de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied en daarmee van de betekenis van het plangebied voor vleermuizen.

De vleermuizeninventarisatie is uitgevoerd met behulp van een batdetector (type: Petterson D240x). Een batdetector is een apparaat dat de ultrasone geluiden van vleermuizen omzet in een voor de mens hoorbaar tikkend geluid. Aan de hand van het soort geluid en de frequentie waarop de vleermuis het best wordt gehoord (de zogenaamde 'piekfrequentie'), kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Aanvullend op deze methode is gebruik gemaakt van opnameapparatuur. Hiermee kunnen vleermuisgeluiden in het veld worden opgenomen en naderhand worden geanalyseerd met behulp van Batsound. Dit is een analyseprogramma waarbij allerlei parameters van vleermuisgeluiden kunnen worden gemeten. Aan de hand van deze parameters kan in veel gevallen de soort worden bepaald.

Tabel B3.1 overzicht van de onderzoeksinspanning voor vleermuizen (de uitgevoerde veldbezoeken)

Datum veldbezoek	Focus
19 april 2012	Zomer- en kraamverblijven (vliegroutes en foerageergebieden)
25 mei 2012	Zomer- en kraamverblijven (vliegroutes en foerageergebieden)
19 juni 2012	Zomer- en kraamverblijven (vliegroutes en foerageergebieden)
18 augustus 2012	Paar- en (potentiële) winterverblijven (vliegroutes en foerageergebieden)
8 oktober 2012*	Paar- en (potentiële) winterverblijven (vliegroutes en foerageergebieden)

* Vanwege (slechte) weersomstandigheden is dit bezoek iets later uitgevoerd dan gewenst. Echter, het bezoek op 8 oktober valt nog steeds binnen geldige onderzoeksperiode van het NGB [2012] én heeft plaatsgevonden tijdens gunstige weersomstandigheden.

Vogels

In de bebouwing in het plangebied kunnen de Huismus en Gierzwaluw (vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestlocatie) voor komen. Een inventarisatie is uitgevoerd naar de aanwezigheid van deze vogelsoorten. Deze inventarisatie is gecombineerd met het vleermuisonderzoek en is uitgevoerd volgens de inventarisatiemethodiek van SOVON [Van Dijk & Boele, 2011], de zogenaamde BMP-methode (soortspecifiek). Deze methode schrijft een optimale onderzoeksperiode per soort voor en het aantal geldige waarnemingen van deze soort binnen de datumgrenzen om zeker te zijn van een territorium of broedgeval. Voor de Huismus en Gierzwaluw gelden de onderzoeksperiodes van respectievelijk 10 maart – 20 juni en 15 mei – 15 juli. Voor beide soorten is één geldige waarneming binnen deze perioden voldoende om zeker te zijn van een broedgeval / territorium. Dit is in onderstaande tabel B3.2 samengevat.

Tabel B3.2 overzicht van de onderzoeksplanning en –inspanning voor de Huismus en Gierzwaluw

Soort	Onderzoeksperiode	Aantal geldige waarnemingen binnen datumgrenzen	Tijdstip van onderzoek
Huisumus	10 maart – 20 juni	1	In combinatie met het vleermuizenonderzoek (19 april, 25 mei, 19 juni)
Gierzwaluw	15 mei – 15 juli	1	In combinatie met het vleermuizenonderzoek (25 mei, 19 juni) en één apart veldbezoek d.d. 5 juli

Resultaten

Vleermuizen

De resultaten van de inventarisatie naar vleermuizen worden omschreven per onderdeel van de functionele leefomgeving. Er is gedurende het onderzoek slechts één soort in en nabij het plangebied waargenomen, te weten de Gewone dwergvleermuis. Individuen van de overige op voorhand verwachte vleermuissoorten zijn niet waargenomen.

Vliegroutes

Tijdens het vleermuizenonderzoek zijn geen (belangrijke) vliegroutes van vleermuizen vastgesteld. Uitsluitend individuen van de Gewone dwergvleermuis zijn waargenomen in het plangebied. Deze maakten geen gebruik van een duidelijke vliegroute, maar oriënteerden zich op ieder willekeurig element (vooral bebouwing) in en om het plangebied. Doordat vliegroutes van vleermuizen ontbreken in het plangebied, worden negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen veroorzaakt door de beoogde ontwikkeling met zekerheid uitgesloten.

Foerageergebieden

Tijdens het vleermuizenonderzoek zijn geen (belangrijke) foerageergebieden van vleermuizen vastgesteld. Het grootste deel van het plangebied is bebouwd en/of heeft een verhard oppervlak. Insecten (een belangrijke voedselbron voor vleermuizen) komen nauwelijks op dit soort elementen af. Vleermuizen foerageren dan ook nauwelijks in het plangebied. Een enkele keer is een Gewone dwergvleermuis (kort) waargenomen foeragerend nabij de iepen of boven het platte dak van de laagbouw in het plangebied. Gezien de zeer beperkte aantallen en korte duur van de waarnemingen is hier geen sprake van een belangrijk foerageergebied. Doordat in het plangebied foerageergebieden van vleermuizen ontbreken, worden negatieve effecten op foerageergebieden veroorzaakt door de beoogde ontwikkeling met zekerheid uitgesloten.

Kraam- en zomerverblijfplaatsen

Tijdens de drie (voorjaar)veldbezoeken zijn geen waarnemingen gedaan, zoals in- of uitvliegende individuen, die duiden op de aanwezigheid van een verblijfplaats in de te slopen bebouwing in het plangebied. Aanwezigheid van een kraam- of zomerverblijf in het plangebied is uitgesloten.

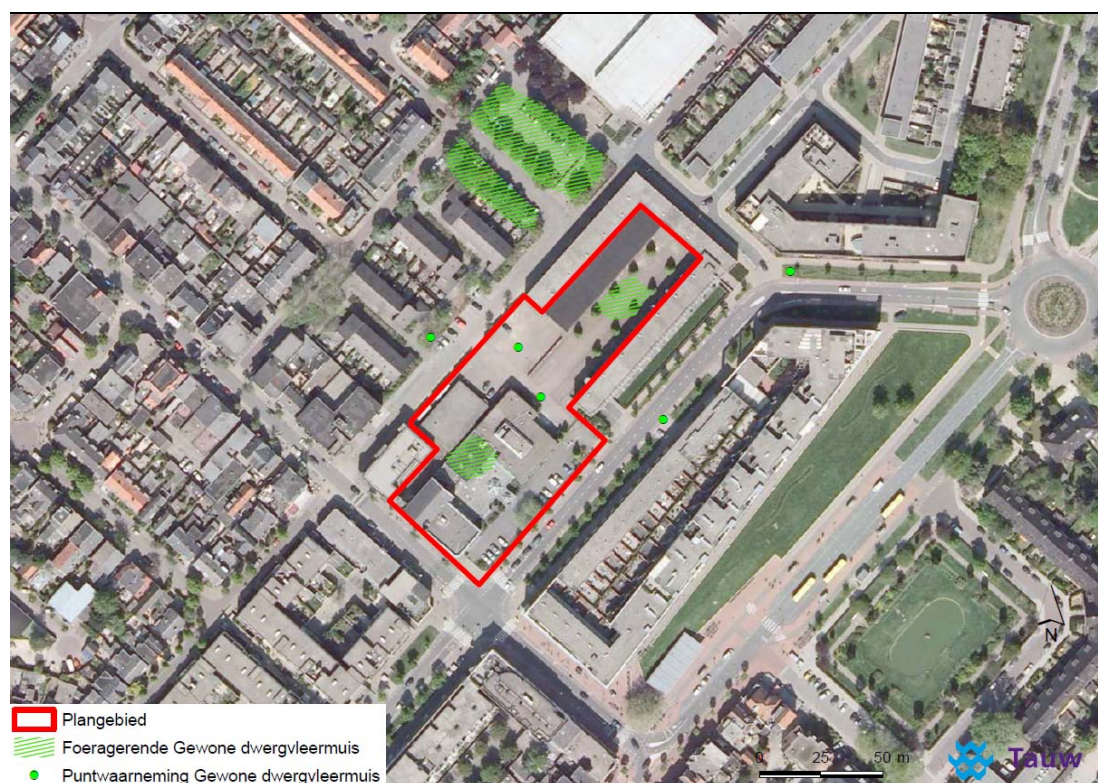
Paar- en winterverblijfplaatsen

Tijdens de twee (najaar)veldbezoeken zijn geen waarnemingen gedaan, zoals in- of uitvliegende individuen of paarroepende mannetjes, die duiden op de aanwezigheid van een verblijfplaats in de te slopen bebouwing in het plangebied. Aanwezigheid van een paar- of winterverblijf in het plangebied is uitgesloten.

Doordat in het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen ontbreken, worden negatieve effecten op verblijfplaatsen veroorzaakt door de beoogde ontwikkeling met zekerheid uitgesloten.

In het kader van de Flora- en faunawet hoeven geen aanvullende maatregelen getroffen te worden. Belangrijke vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet in het plangebied aanwezig.

In figuur B3.1 zijn de resultaten van het vleermuizenonderzoek in 2012 samengevat. Gezien de zeer beperkte activiteit van vleermuizen in het plangebied zijn in deze figuur ook vooral puntwaarnemingen toegevoegd.

Figuur B3.1 Samenvatting van de waarnemingen van vleermuizen gedurende het vleermuisonderzoek in 2012. Het betreft allemaal waarnemingen van korte duur en kleine (1-2) aantallen.

Vogels

In de bebouwing in het plangebied zijn geen (aanwijzingen voor) nestelende huismussen en gierzwaluwen aangetroffen. Ook individuen van deze soorten zijn niet in het plangebied waargenomen. Tijdens de veldbezoeken van 19 juni en 5 juli 2012 zijn wel zwermende gierzwaluwen waargenomen ten zuiden en westen van het plangebied. Deze individuen

hadden echter geen enkele binding met het plangebied en hebben waarschijnlijk nestlocaties in de wijk ten westen van het plangebied.

Voor broedvogels met een jaarrond beschermde nestlocatie hoeven in het kader van de Flora- en faunawet geen aanvullende maatregelen te worden getroffen bij doorgang van de werkzaamheden. Nesten en structureel leefgebied van deze soorten zijn niet in het plangebied aanwezig. Wel dient, gedurende de broedperiode, rekening gehouden te worden met algemene broedvogels.